

Theologiae Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Intellectu & Scientia Dei, ejusque Objecto. Item de
voluntate & volitione Dei, ejusque Objecto

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Concl. V. Deus non videt possibilis in sua essentia, ut in causa, specie
expressâ, aut propriè ut in speculo, sed ut in objecto præcognito.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73680](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73680)

repræsentat rem in se perfectè & immediatè: sed ita essentia divina repræsentat possibilis: ergo est species propria illorum; & per consequens. possibilis objectum motivum scientiæ Dei. Respondet Felix sup. n. 7. essentiam divinam non esse speciem propriam creaturarum; etiam si repræsentet omnes earum rationes; quia immediatè & primariò non repræsentat illas, sed se. Quod patet, quia idèò repræsentat creaturas, quia seipsam repræsentat. Species universales Angelorum, si darentur, immediatè repræsentant plura objecta, & non unum immediatè, & alterum mediatè. Sic ille. Et si inister: ita essentia divina est species creaturarum & similitudo, ut non sit similitudo suis ergo immediatè repræsentat creaturas. Respondet idem Auctor ibidem: quòd ad hoc, quòd essentia divina immediatè repræsentet, non requiritur, quòd sit sui ipsius similitudo; nam hoc nequit esse; sed sufficit, ut sit sibi præsens in ratione speciei intelligibilis; neque ex eo, quòd essentia divina sit similitudo creaturarum, sequitur, quòd immediatè illas repræsentet. Quippe immediatè se ipsam repræsentat, non prout est similitudo creaturæ; sed secundum se, præcèdendo ab omnibus creaturis; nam si per impossibile non fuisset creatura possibilis, adhuc essentia seipsam repræsentaret & Deus se in sua essentia cognosceret. Maneat ergo, Deum videre, seu cognoscere omnes creaturas possibles, secundum proprias & formales rationes uniuscujusque; videre, inquam, in sua essentia. Sed quo modo putas illa videt, & quo modo non videt? Hæc est nostra sententia.

CONCLUSIO V.

Deus non videt possibilis in sua essentia, ut in causa, specie expressa, aut propriè ut in speculo, sed ut in objecto præcognito.

Hæc conclusio plures continet partes, quæ sigillatim explicandæ sunt. Incipio à prima parte, quæ negat Deum videre, id est, cognoscere possibilis secundum proprias, & formales eorum rationes in essentia, ut in causa productiva creaturarum. Et sermo hic non est de relatione rationis, à qua Deus denominatur causa; nam in respectu rationis non cognoscuntur creaturæ; neque loquimur de causa remota, id est, de entitate, quæ est causa; nam cum hæc sit Deus, & in Deo creaturæ cognoscantur; certum est, quòd in eo, quòd est causa, cognoscantur. Difficultas igitur est, utrum in Deo, ut est causa productiva creaturarum, & res absoluta, videantur creaturæ, ut habent esse formale & proprium: nam esse virtuale est ipsum esse Dei, de quo nulla hic est quæstio. Et verò Conclus. nostram sic intellectam præter Alios docet Felix sup. diffie. 4. n. 5. post

Smising tr. 2. disp. 6. n. 192. ubi hic Auctor sic ait: Quæ sit ratio hujus connexionis inter causam, & effectum secundum esse absolutum, ut causa, sicuti effectui est ratio quoad esse, ita etiam quoad cognosci (abstractivè) me lateat. . . . Multò minùs autem video rationem, ob quam, visâ causâ, oporteat, vel possibile sit videri effectum per causam; cum absoluta ratio causæ eodem modo se habeat ad effectum in esse essentia, & existentia, quo posteriori modo effectus terminat visionem, seu notitiam intuitivam; respectiva autem ratio causæ impertinens sit ad hoc, ut causa sit medium videndi effectum. Itaque in communi ratione causæ non invenio fundamentum, cur causæ competat esse repræsentativum effectus, sive spectari secundum esse essentia, sive spectari secundum esse existentia; & idem est de communi ratione eminentia, si tamen ad alia entia præter Deum extendi potest continere alia eminenter. Ita Theodoros.

Unde colligit hic Auctor ibidem: quòd virtualis & eminentialis continentia rerum creaturarum in Deo sit fundamentum, cur divina essentia sit repræsentativa illarum, non ex communi perfectione continentia virtualis, vel eminentialis desumi posse ratione aliqua, præter DD. auctoritatè; sed ex perfectione talis continentia infinita pendere; quatenus sicut divina essentia ratione suæ infinitatis competit continere virtualiter & eminenter res creatas quoad esse; ita etiam quoad repræsentari: tamen si illud non sit ratio hujus à priori; adeòque nec in rigore & propriè fundamentum hujus, sed ratio concomitans, seu còcurrentes ad constituendam integritatem (ut ita dicam) illius essentia; quæ sicut in uno modo perfectionis simpliciter debet esse infinita; ita in omnibus modis, ex quibus unus est, posse alia repræsentare. Hactenus Smising. Tu autem nota, aliud esse, aliqua simul esse cognitione, ut sunt correlativa, v.g. pater & filius; aliud unum esse medium cognoscendi aliud: siquidem nulla est ratio, quare potius pater sit medium cognoscendi filium; quàm econtrà: nam sicut paternitas non continet filiationem formaliter, nec est causa filiationis; neque eam continet eminenter in essendo: ita nec potest esse ratio cognitionis ejus à priori, nec per eam cognosci potest à posteriori; quippe cum res sic se habeat ad cognosci, sicut ad esse, oportet inter medium cognitionis, & cognitum esse aliquam connexionem sive continentia formalis, sive virtualis seu eminentialis.

Rogat aliquis, quid sit illa continentia eminentialis? Respondeo: est virtus efficiendi, fundata in eminentiori perfectione causæ, quàm sit perfectio effectus; hoc siquidem (inquit Smising tract. 2. disp. 2. n. 38.) importat nomen eminentia, scilicet effectum habere quoddam esse perfectius in causa, quàm in seipso: ob quòd subinde ajunt Doctores, creaturas habere melius ac verius, perfectiusque esse in Deo, quàm in seipsis: non quòd secundum propriam

Ejus probatio.

50. Ratio cur essentia divina repræsentet possibilis. ex Smising.

Pater non est medium cognoscendi filium, & quare.

51. Quæ sit continentia eminentialis.

Responsio Felici.

Essentia divina non est propria species creaturarum.

Neque sui ipsius similitudo.

Conclusio.

49. Hæc conclusio plures continet partes, quæ sigillatim explicandæ sunt.

Prima pars est Conclus. hæc: Felix & Smising.

propriam rationem, v.g. hujus lapidis lapis perfectius habeat esse in Deo, quam in se, cum proprium esse lapidis non sit in Deo; & quamvis esset in Deo, non posset esse melius in Deo, quam in se, eo quod essentia rerum sint indivisibiles; sed eam ob rem, dicitur creatura esse melius & perfectius in Deo; quia perfectio divina, secundum quam creatura censetur esse in Deo eminenter, est quid melius perfectiusque, quam sit esse creaturae, utpote ipsa creatrix essentia. Ita Theod. Quae cum ita sint, dico rursum, quod dixi in Conclus. Deum non videre creaturas possibles in sua essentia, ut in causa efficiente.

52. Obicitur contra Concluf. auctoritas D. Dionysii.

Quid ergo ad auctoritatem D. Dionysii de Divinis nominibus cap. 7. Neque enim ea, quae sunt, ex iis, quae sunt, discens novit divina mens, sed sed ex se, & in se, per causam rerum omnium cognitionem anticipatam habet, non quod per speciem singula consideret; sed quod uno causae complexu omnia sciat. Et similia habet D. Aug. lib. 83. qq. q. 46. Respondet Felix de Vilione cap. 11. diffie. 5. n. 4. Primò: hos Patres solum velle, Deum cognoscere creaturas independenter ab illis, & tantum in seipso illas videre; non tamen voluerunt ita formalissimè loqui, ut in formalitate causae illas cognoscat. Ita etiam intelligitur Concil. Valentinum sub Lothario c. 2. dicens: Deus novit omnia, antequam fiant, & sua omnipotentia, & incommutabili maiestate. Id est, novit omnia in seipso, qui causa est, non in ipsa formalitate causae. Respondet secundò idem Auctor: cognoscere in causa formali extrinseca, & primò terminativa, de qua nos hic non loquimur; sed de causa efficiente, ut patet ex dictis. Respondet tertio, cognoscere in causa movente, vel quasi causa. Denique SS. Patres dixerunt in causa, eo quod ratio radicalis, quare Deus cognoscat creaturas, est; quia Deus est causa virtualiter & eminenter continens creaturas.

Secunda.

Tertia.

Atque in hoc sensu intelligitur Scotus Quodl. 14. §. Ad ista, numero 22. ubi requirit, ut objectum cognitum contineat virtualiter, quod per ipsum cognoscitur. Non quasi illa virtualis continentia sit formalis ratio cognoscendi creaturas, sed radicalis tantum, juxta superius dicta; porro ratio formalis, secundum quam Deo competit intuitivè repraesentare creaturas, est praecise (juxta Smif. sup.) ratio entis primi & infiniti in ratione repraesentandi alia quaevisque. Nam cum sit quaedam perfectio simpliciter, posse non solum terminare visionem sui, sed etiam visionem aliorum in ipso, quae enim in hoc imperfectio latere potest? Cum ite enti infinito competat omnis perfectio, quae sit possibilis & perfectio simpliciter, sit, ut divinae essentiae, praecise spectatae sub ratione hujus essentiae infinitae convenire intelligatur ista perfectio repraesentandi creaturas; ita ut haec sit quaedam perfectio disparata & distincta ab aliis perfectionibus, & quidam specialis modus intrinsecus divinae essentiae; qui tamen ad visibilitatem Dei potest reduci, quatenus Dei essentia est ita vi-

53. Virtualis continentia non est formalis ratio cognoscendi creaturas. Quae ergo sit. Smif. Scotus.

fibilis, ut in ea etiam alia videri possint. Ita Theod. Sed enim, inquit quispiam; quod continetur virtualiter in alio, continetur tamquam in causa; sed, ut dictum est, & docet Scotus q. 3. Prologi, essentia divina est primum subiectum Theologiae Beatorum, quatenus virtualiter continet veritates contingentes, concernentes res creabiles & cognoscibiles à Deo: ergo creaturae in Deo ut in causa cognoscuntur. Respondet Felix sup. Scotum non loqui de continentia in esse entis (quo pacto effectus virtualiter continetur in causa) sed de continentia in esse intelligibili. Nam §. De secundo dico n. 4. & §. ad primam questionem, numero 12, explicans hanc continentiam ait; Esse posse generare notitiam, & dare evidentiam aliorum: & nos loquimur in praesenti de causa, continentem rem in esse reali. Sic ille.

Verba Scoti i. loco cit. sunt: De secundo dico; quod ratio primi subiecti (id est esse Dei) est continere in se primò virtualiter omnes veritates illius habitus, cujus est. Quod probò 1. sic; quia objectum primum continet propositiones immediatas: quia subiectum istarum continet predicatum. Et ita evidentiam totius propositionis; propositiones autem immediate continent conclusiones; ergo subiectum propositionum immediatarum continet omnes veritates illius habitus, scilicet in esse intelligibili. Secundo loco citato haec lego ad nostrum propositum: Ad primam questionem de Theologia nostra dico; quod, quando habitus est in aliquo intellectu, habens evidentiam ex objecto, tunc primum objectum illius habitus, ut est illius, non tantum continet virtualiter illum habitum; sed ut notum illi intellectui continet ipsum habitum; ita quod notitia objecti in illo intellectu continet evidentiam habitus, ut in illo intellectu: quia intellectus cognoscens tale objectum potest elicere omnem conclusionem hujus habitus. Quis nunc non clarè videt, Doct. Sub. d. q. 3. Prolog. loqui de continentia in esse intelligibili, & non in esse reali?

Intentione ex Scot. Explicatio Scotus, Felix.

54. Quid sit virtutis primi subiecti.

Nec valet, quod aliqui dicunt: Deus videt, se habere virtutem productivam creaturarum secundum omnes particulares rationes earum; ergo cognoscit easdem in sua essentia, ut in causa. Respondetur quippe, Neg. Conseq. nam illa virtus productiva est quid absolutum in Deo; & est eadem, sive creaturae repugnent, sive non; & Deus illam cognoscendo solum cognoscit, se posse producere, quidquid non implicat contradictionem; & per consequens creaturas, quoad an est, non verò intuitivè, sive ad quoad quid est, de qua cognitione hic quaeritur. Igitur non videt Deus creaturas possibles in sua essentia, ut in causa. Nunquid ut in specie expressa, id est, in ipsa cognitione formali rei possibilis? Negat secunda pars Conclusionis. Et videtur esse Scoti Quodl. 14. §. Ad ista, n. 26. ibi: Et per idem ad secundum; quia actus est similitudo cognita, & talis non sufficit ad cognoscendum illud, cujus est actus; sicut species intelligibilis in uno intellectu visa alii intellectui videndi eam non sufficeret ad perfectè cognoscendum objectum, cujus est. Ubi expressè negat (teste Smifing tr. 2. disp.

55. Virtus productiva creaturarum in Deo est quid absolute sum. Deum non videt creaturas in specie expressa. Scotus. Obj. Smif. disp.

disp. 6. n. 185. circa finem) actum cognoscendi sufficere ad cognoscendum perfectè in illo actu, tamquam medio cognito objectum talis actus. Perfectè, inquam, id est, intuitivè, seu secundum proprias & formales ejus rationes; nam ad cognoscendum abstractivè posset aliquo modo sufficere.

sentatione objectiva, non formali. Quippe nemo negat, Deum, habendo in se verbum, id est, intellectiorem essentialem, simul videre se habere tale verbum, & illud repræsentare creaturas; hoc enim facillimum est, & competit Deo ratione suæ eminentissimæ perfectionis, ex qua habet, quod cognoscendo creaturas scit se illas cognoscere; sicut cognoscendo seipsum scit se habere scientiam sui: sed hæc cognitio est quasi reflexa, & extrinseca Deo; & repræsentatio verbi non est objectiva, sed formalis. Quæstio hic est, quomodo Deus formet primum verbum creaturarum: & illius verbi dicimus speciem expressam non esse objectum præcognitum, sed essentiam divinam.

Pro quo nota: idèd solum speciem expressam posse esse medium cognitum; quia, ipsa cognitâ, cognoscitur terminatio ejus ad creaturas, ut sup. diximus ex Smising; sed illa terminatio, utpote relatio, supponit cognitionem fundamenti, & termini; ergo hæc cognitio terminationis non est prima cognitio creaturæ, de qua hic queritur, ut statim dixi: Adde quod, ut supra dixi, unum relativum non sit medium cognoscendi aliud: neque creaturæ continentur in specie expressa secundum esse reale; sed solum secundum esse intentionale: ut autem aliquid sit objectum cognitum respectu alterius, oportet, ut contineat ipsum virtualiter & eminenter secundum esse reale; qualiter sola essentia continet creaturas, ut patet ex dictis. Propterea cognoscit Deus ens possibile non tantum reflexè, aut quasi reflexè, sed etiam directè; queritur ergo, in quo directè illud videat, quod nequit dici ipsa cognitio directâ, ut liquet, quàmvis in cognitione directâ posset idem objectum reflexè videri. Alioquin non magis videretur creatura in essentia divina, quàm in essentia creata, id est, cognitione formali creata talis objecti; cum tamen omnes agnoscat specialem aliquem modum cognoscendi creaturam in essentia divina.

An fortè hic modus erit, videre creaturam in essentia Dei, tamquam in speculo? Equidem D. Tho. 1. part. q. 12. a. 8. ad secundum, quod erat: *Quicumque videt speculum, videt ea, quæ in speculo resplendent. Sed omnia, quæcumque fiunt, vel fieri possunt, in Deo resplendent, sicut in quodam speculo: ipse enim omnia in seipso cognoscit. Ergo quicumque videt Deum, videt omnia, quæ sunt, & quæ fieri possunt.* Ad hoc, inquam, respondeo Doct. Ang. *Quod videns speculum, non est necessarium, quod omnia in speculo videat, nisi speculum visu suo comprehendat. Ubi comparat divinam essentiam speculo; eumque intellectus divinus comprehendat visu suo essentiam; consequenter omnia in ipsa videt, tamquam in speculo juxta D. Tho. Et eadè similitudine speculi utitur Doct. Subtilis 3. dist. 14. q. 2. §. Sed si ista, n. 20 ibi: *Actus, quo videtur verbum primum, est actus primus præsens, quo sibi relucent omnia, quæ lucent in Verbo; & hoc, quia Verbum est sibi manifestativum, ut speculum voluntarium representans omnia.* Hunc modum*

58. Terminatio supponit cognitionem fundamenti.

Unum relativum non est medium cognoscendi aliud.

59. An creatura videatur in essentia tanquam in speculo.

D. Tho. comparat essentiam speculo.

Videtur etiam secundum.

56.

visio terminatio, non necessariò videtur terminatio.

57.

Creatura non potest videri in essentia Dei. Smising.

Objectio.

solvitur.

Smifing.

dum loquendi sequuntur DD. ferè ubique (ut notat Smif. sup. n. 193.) cum de rerum visione in Deo tractant: & desumitur ex variis locis Patrum, non quoad verbum, sed quoad sensum. Quàmquam & Concil. Senon. in decretis Fidei c. 13. Tom. 4. Concil. ipso verbo speculi utatur, dicens contra Lutherum, & alios Novatores, docentes, non esse Sanctos invocandos: Sed quàm sit hoc, non modò veritati, sed Scripturis quoque dissonum, facile intelliget, qui Beatis pervium esse non ignorat omniforme illud divinitatis speculum, in quo quidquid eorum interfit, illucescat. Si Beati vident in speculo divinitatis, quidquid eorum interest, quidni & ipse Deus videat omnes creaturas, quas oportet eum gubernare?

Et sic eam appellat Concil. Senonense.

50. Est locutio impropria. Felix.

Probat ex Smif.

Scotus,

Interim (ut notat Felix de Visione c. 1. diff. sic. 6. n. 5.) hæc locutio non est propria, sed metaphorica. Similitudo (inquit ille) stat in hoc, quòd sicut speculum est ratio, quare plura videntur in illo, ita essentia divina est ratio, quare omnia in illa videntur: differunt tamen in multis; sufficiat, quòd speculum videtur diversà specie impressa, ac videntur res in ipso; in essentia divina ipsa & omnia videntur eadem specie. Sic ille. Et Smif. sup. vocat hunc modum explicandi visionem rerum in Deo tamquam in speculo, valde improprium, ut proinde sic loquentes non sint intelligendi in rigore sermonis, sed metaphorice, ut sensus sit, quòd sicut speculum visum est causa videndi alia; sic essentia divina visa sit causa videndi res creatas, quomodocumque demum sit causa, quod per speculi similitudinem non satis explicatur. Alioqui, sicut speculum, & repræsentatum in speculo non eadem visione videntur magis, quàm characteres, in charta depicti videntur eadem visione cum charta, sic in eadem essentia divina, & possibilia in ea debent videri distinctis actibus, quod constat esse falsum. Et hinc merito Scotus Quodl. 14. n. 20. in fine sic ait: Respondeo: lapis videtur in essentia divina non ut in speculo, in quo reluceat, ut objectum præsens, sed ipsa essentia se ipsam, & soli suo intellectui se repræsentat ante actum intelligendi: sed lapis videtur in essentia divina ut objectum secundarium in primo objecto, non quidem motivo ad intellectionem secundi, sicut movet intellectum proprium, & sicut intellectum nostrum movet principium ad Conclusionem, sed ordine primi objecti, & secundi terminantis, quodam alio, scilicet voluntate movente ad ista duo objecta, ordine quodam actum intellectus terminantia. Igitur essentia non est proprie speculum, bene tamen metaphorice. Proprie autè est objectum præcognitum, ut habet sequens pars Conclus. ita ut per modum speciei impressæ propter suam infinitatem in repræsentando moveat ad cognitionem omnium aliarum rerum, à se distinctarum. Quæ utique perfectio est disparata & distincta ab aliis perfectionibus divinis. Vide superius dicta ex Smifing, qui optime explicat hanc rem, sicut explicabilis est.

Essentia proprie est objectum præcognitum.

61.

In quo consistat formalis ratio

Cæterum admittimus, loquendo de nostro modo intelligendi, non posse intelligi illam perfectionem repræsentandi absque habitudine ad repræsentabile. Sed aliud est loqui de re,

aliud de modo, quo nos propter imperfectionem intellectus nostri rem concipimus. Res autem est, formalem rationem mediæ cognitionis consistere in aliqua perfectione absoluta, secundum quam divina essentia est objectum primum, ut sup. dicebat Scotus; creatura autem objectum secundarium. Objectum, inquam, primum, non solum motivum, sed etiam terminativum, adeoque immediatum; creatura autem objectum secundarium terminativum, & mediata cognitum. Quidni ergo essentia sit objectum præcognitum respectu creaturarum? Brevis est objectum formale specificativum, non solum ut movet, sed etiam ut terminat. Porro ut terminat est objectum cognitum; ergo & est primum, & est cognitum; & non solum ut movet, sive ut est species impressa; sed etiam ut cognita ducit in cognitionem creaturarum. Nam ut cognita est objectum formale; atque adeo ratio, quare creaturæ, quæ sunt objectum materiale, terminent scientiam Dei; ergo in essentia, ut cognita, cognoscuntur creaturæ; ergo in essentia, ut in objecto præcognito, quæ est nostra Conclus. Vide hæc latius apud Felicem de Visione cap. 11. diff. 4.

Si dixeris: visio increata est unica & indivisibilis; ergo in illa non est ordo prioris & posterioris; aliàs esset prior seipsa, & posterior, quod est impossibile. Resp. Felix loc. cit. n. 14. Quòd in visione non est duplex ratio, una primaria, & altera secundaria; sed ordo est in attingentia objectorum: nam ita attinguntur à visione, ut proponuntur: eum ergo essentia primò proponatur, etiam primò attingitur. Seitè ergo dixit Scotus 1. dist. 1. q. 2. s. Modus ponendi, n. 6. Idem est actus visionis essentia divina, & aliarum rerum in essentia: sed essentia in se est primum objectum; res visa secundarium objectum: non posset autem manere eadem visio, nisi esset ejusdem essentia; posset autem manere absque hoc, quòd essentia res vise in ea. Igitur essentia divina, ut est species impressa propria Dei, aliena creaturæ, movet ad visionem Dei; at creaturarum; primò tamen ad visionem Dei; 2. ad visionem creaturarum. Ac prius ipsa cognita est, quàm sic cognita deducatur in cognitione creaturarum. Ergo videt Deus creaturas in sua essentia, tamquàm in objecto præcognito, id est, prius visio. Quod sic explicat Felix sup. n. 16. Essentia Dei, ut est species impressa, est ratio movens ad videndum Deum, & creaturas; sed eum visio primò terminatur ad Deum, & secundario ad creaturas, jam creaturæ in essentia terminata, ac per consequens cognita videntur; unde essentia divina, ut est species impressa, est objectum motivum, & repræsentatio virtualis, & ratio videndi se ipsam, & creaturas; tamen ut visio primò terminatur ad illam, est objectum primò cognitum, in quo creaturæ secundario videntur.

Sed contra, idè species impressa movet ad cognitionem objecti, quia est similitudo ejus, scilicet virtualis; sed hoc non competit divinæ essentia respectu rerum creaturarum: ergo & c. Minor probatur: nam essentia divina idè non est idea creaturarum, quia non est similitudo ipsarum; ergo neque est species

mediæ cognitionis
Probatur esse objectum præcognitum
61. Objectum
Distinguitur
Essentia movet ad visionem Dei & creaturarum
Cognitum
62. Argumentum
Argumentum

CONCLUSIO VI.

Cognoscit Deus creaturas possibiles in seipsis terminativè per cognitionem, quæ sit formalis earum representatio; indistincta tamen ab illa, per quam producentur.

PRIMA pars patet: nã, ut supra dictum est, Deus cognoscit creaturas non solum secundum esse virtuale & eminentiale, quod habent in essentia divina, sed etiam secundum esse proprium & formale illarum, cum ita sint cognoscibiles; ergo scientia Dei terminatur ad creaturas in seipsis; aliàs Deus non esset infinite sciens; quippe nõ cognosceret creaturas, ut sunt cognoscibiles. Et confirmatur: etenim scientia visionis terminatur ad futura in seipsis: ergo scientia simplicis intelligentiæ terminatur ad possibilia in seipsis; nam non est major ratio unius, quàm alterius: verbo ut absolvam: talis cognitio est possibilis; ergo non est neganda Deo. Contra hanc Concluf. plura adducuntur (inquit Felix de Scientia e. 4. diffie. 3. n. 9.) ab Aversariis; sed nullam vim habent, cum creaturæ solum sint objecta terminativa, & nullo modo motiva. Ita intelligitur D. Dionysius de Divinis nominibus c. 7. dicens, Deum extra se nihil cognoscere. Idem habet August. & alii plerique: nam tantum volunt, quod Deus non moveatur ab aliquo creato (id est, quod Deus non discat cognitionem creaturarum ab ipsis creaturis, quasi non haberet eam, nisi concurrentibus creaturis effectivè; sed quod illa ipsa scientia, quam in se, & ex se habet, & motivè, & terminativè propter infinitatem ipsius debeat etiam representare creaturas) non tamen negant, quod creaturæ in seipsis terminent actum Dei. Nam ex hoc neque sequitur, Deum pendere à creaturis; nec cognitionem Dei vilescere, nec dati in Deo cognitionem non beatam, neque scientiam Dei specificari à creaturis, nec creaturas representari in alio, quàm in essentia divina; neque creaturas esse objectum Dei æquè principale, ac est essentia divina, quæ inconvenientia sequerentur, si creaturæ essent objectum motivum. Ita Felix.

A quo si petas: an possibile sit, quod scientia Dei æquè primò terminaretur ad suam essentiam, & ad creaturas; Respondet diffie. 4. n. 2. affirmativè; negat tamen n. 3. de facto scientiam Dei sic terminari; sed primò ad essentiam, & secundariò ad creaturas. Et n. 4. dicit: scientiam Dei immediatè terminari ad essentiam, & mediatè ad creaturas, & in hoc sensu creaturas cognosci à Deo, ut in objecto præcognito. Nam, inquit, cum scientia Dei sit infinita, illi concedendum est, ut cognoscat creaturas omnibus modis non dicentibus imperfectionem; sed cognoscat

65
Probat
primam
Concluf.

Confirma-
tur.

66
Creatura
tantum sunt
objectum
terminati-
vum cogniti-
onis Dei.
Felix
D. Dionys.

66.
An possit
esse objectum
primum, &
immediat.

Affirma-
Felix.

Non con-
cludit.

Essentia Dei
non est idea
creaturarum.

Instantia.

61.
Sicut.

Nihil valet.

64.

Cognitio
non solum
dependet à
potentia, sed
etiam ab
objecto.

63.
Argumentum
non con-